

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA ◦ CENTRE TCHEQUE DE L UNIMA

Poselství ke Světovému dni divadla loutkářství 21. března 2020

*Světovým dnem loutkářství ustanovila 21. březen UNIMA (Mezinárodní unie loutkářů) poprvé v roce 2000. Na celém světě se na počest loutkářského oboru koná řada akcí a k sepsání poselství je vyzvána významná světová osobnost loutkového divadla. V roce 2009 to byl například český umělec Petr Matásek. Světový den loutkářství se v současné době v jednom týdnu propojuje se Světovým dnem divadla (27. března) a Světovým dnem divadla pro děti a mládež (20. března). Poselství ke Světovému dni loutkářství letos vznikalo pod heslem „Hlasy Ameriky pro mír“ a jsou pod ním podepsáni čtyři američtí umělci: argentinský režisér, herec a scénograf **Oswaldo Gabrieli**, nikaragujská loutkářka a pedagožka **Zoa Meza**, portorický režisér a producent **Manuel Antonio Morán** a kubánský režisér a herec **Rubén Darío Salazar**.*

České středisko UNIMA / Czech UNIMA Centre
c/o Institut umění – Divadelní ústav / Arts and Theatre Institute
Celetná 17, CZ-110 00 Praha 1

W <http://unima.idu.cz>
E barbora.comer@idu.cz
T +420 775 856 540

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA ◦ CENTRE TCHEQUE DE L UNIMA

Manuel Antonio Morán

Hlas ze Severní Ameriky

Probudit se nanovo

Po celém americkém kontinentě dochází k novému probuzení, slyšíme mocné volání po míru, spravedlnosti a rovnosti. Američané ze Severní, Střední i Jižní Ameriky jsou na protestech, demonstracích a pochodech čím dál víc slyšet, využívají svého práva na svobodu vyjadřování. Zasazujeme se o mír, o naše domorodé komunity, o práva žen, dívek a chlapců, imigrantů, o rovnost a rozmanitost, o životní prostředí, bojujeme proti chudobě, žádáme odchod či svržení vládců a zkorumpovaných vlád. Je to dlouhý seznam. Bohužel se utápíme v nespravedlnostech a přišel čas, aby se lidé sjednotili a ozvali se.

Technologie nás sblíží, informují – ale často také mylně. Umožňují nám okamžitě se s kýmkoliv spojit. Díky tomuto novému světovému bohatství jsme ve svém boji posíleni, naše hlasy jsou slyšet víc než kdy dřív.

V minulosti bylo loutkové divadlo vždy zdrojem zábavy, ale také nástrojem protestu, vyjádření společenské kritiky establishmentu a odhalování nespravedlnosti. Tak je tomu dosud. Současné loutkové divadlo se v celé Americe stalo skvělým, mocným spojencem, stimulem celého hnutí, který zesiluje a vyjadřuje ono volání. Díky sociálním sítím a jiným internetovým zdrojům vidíme, že na většině manifestací a protestů loutky nechybí.

Mír je základní lidské právo. Dokonce svým způsobem všechna ostatní práva zaručuje. Zároveň je ale ze své podstaty spojený se svobodou. Americký aktivista Malcolm X říká: „Mír a svoboda jsou nerozlučné, protože míru a klidu nedosáhne nikdo, kdo není svobodný.“ Svoboda je ideální stav, na který všichni máme právo, a právě oni usilují tato občanská hnutí.

Velká Matka Tereza z Kalkaty řekla: „Mír začíná úsměvem.“ Loutky jsou prostředníky míru, protože úsměv vzbuzují. Poděkujme loutkám a oslavujme je, že nám pomáhají vyjadřovat to, oč usilujeme, a že nám skýtají chvíle klidu, veselí a štěstí, že nám na tváři kouzlí úsměvy, protože na nich stojí mír.

Dnes, ve Světový den loutkářství, slavme loutky a ty, kdo je ožívají, protože jsou našimi spojenci v hledání lepšího světa, lepší budoucnosti.

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA ◦ CENTRE TCHEQUE DE L UNIMA

Manuel Antonio Morán Martínez (San Juan, Portoriko) je někdejší předseda UNIMA-USA a momentálně místopředseda UNIMA, kde zároveň předsedá americké komisi. Získal bakalářský titul v oboru divadlo a humanitní vědy z University of Puerto Rico. Na New York University (NYU) vystudoval magisterský program hudebního divadla a výchovné dramatiky, z níž si později udělal i doktorát. Univerzitní stáže absolvoval i ve Filadelfii, Španělsku a Londýně. Před více než třiceti lety založil SEA, Society of the Educational Arts Inc. a newyorské Teatro SEA – jediné latinskoamerické divadlo pro děti v USA (www.teatrosea.org). Je hercem, loutkářem, dramatikem a skladatelem, také zpěvákem, producentem a divadelním a filmovým režisérem. Jeho divadelní a literární dílo bylo vydáno na Kubě, v Portoriku a ve Spojených státech, jeho inscenace se hrály v zemích po celém světě. Jeho třídílný dokumentární film Loutkářství v hispánském Karibiku, věnující se loutkovému divadlu na Kubě, v Dominikánské republice a v Portoriku, se dál s úspěchem hraje na filmových a loutkářských festivalech ve světě. Obdržel řadu cen od NY Latin Critics Association (ACE), od Hispanic Organization of Latin Actors (HOLA), od UNIMA-USA má cenu výjimečnosti v loutkářství. Je zakladatelem a šéfproducentem International newyorského Puppet Fringe Festivalu (www.puppetfringenyc.com). Momentálně vede La Hoja del Titiritero, digitální magazín zaměřený na latinskoamerické loutkářství.

České středisko UNIMA / Czech UNIMA Centre
c/o Institut umění – Divadelní ústav / Arts and Theatre Institute
Celetná 17, CZ-110 00 Praha 1

W <http://unima.idu.cz>
E barbora.comer@idu.cz
T +420 775 856 540

Zoa Meza

Hlas ze Střední Ameriky

Draží přátelé loutkáři, partneři a členové UNIMA, kolegové z loutkářského světa, dostala jsem nabídku napsat poselství ke Světovému dni loutkářství 2020, což je mi velkou ctí a potěšením.

Draží přátelé, jsem hrdou členkou loutkářské komunity a hrdou obyvatelkou Střední Ameriky. Problémy této oblasti nám coby umělcům nejsou cizí, pociťujeme je na vlastní kůži a zažíváme v realitě. Naši autoři a jejich díla promlouvají, spojují nás s naším světem, s blízkostí, svěřují nám své výtvořky a obohacují historii našich kultur.

My, loutkáři, jsme skvělí architekti radosti, kterou zas a znovu dodáváme, ba dokonce znovu nalézáme. Loutky jsou skvělými tvůrci lásky a míru, s mistrovskou fantazií se lépe než kdo jiný naladí na proměny situací. Když tvoříme, dáváme život nejen samotnému dílu, ale i předmětům, skrze něž komunikujeme se společností a stavíme mosty k představitosti a fantazii. Tato skutečnost podněcuje bujnou fantazii u dětí, jejich osobnostní růst a také soudržnost společenství.

V závazku vzdělávat mají loutkáři své místo. Jelikož sloužíme platformě pro sdílení a výměnu tvůrčích nápadů a vědomostí, nejenže obohacujeme kulturní dědictví každého národa a celého lidstva, ale sloužíme obecnému dobru. Našimi školami jsou i náměstí a ulice, kde sebe i jiné učíme s láskou, abychom dosáhli míru, za pomoci umění hry s předměty.

My, středoameričtí loutkáři, máme závazek podněcovat nové a budoucí generace mladých lidí v loutkářském umění, zasít ve svém regionu loutková semínka a usilovat o ušlechtilé hodnoty: toleranci, chápání a mír. Naše doba si od nás žádá ohromnou zodpovědnost: chránit život a planetu. My, středoameričtí loutkáři, máme závazek posilovat své možnosti, stát se lepšími vodiči, hýčkat talent a s odvahou se pouštět do nových témat. Střední Amerika si prošla kalamitami, přírodními katastrofami, válkami a sociálními konflikty. Umění doufat je součástí toho, co nám umělcům umožňuje hrou s loutkou přinášet naději zasaženým populacím, obětem těchto událostí. Tento nádherný úděl loutky, který roste uprostřed beznaděje a bolesti, vyvolává smích a radost, který známe z dětství, i v útulcích a válečných zónách, coby nástroj souladu, ochrany života, paměti, kulturní identity.

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA ◦ CENTRE TCHEQUE DE L UNIMA

Oslavujeme tedy nejen z lásky k loutkářskému umění, ale z lásky k lidstvu, porozumění mezi lidmi bez ohledu na jejich původ, kulturní odlišnosti či náboženská nebo politická přesvědčení.

Oslavujeme společně mír.

Zao Meza (*Zao Damaris Meza Bermudez*) se narodila v nikaragujské Chinandeze. Je herečka, loutkářka, spisovatelka, dramatička, storytellerka a divadelní pedagožka. Roku 1981 založila loutkové divadlo *Guachipilín*, kde získala loutkářské a dramatické zkušenosti. Loutkoherectví studovala například u *Gonzala Cuellara* v Bolívii, *Nicoláse Loureira* v Uruguay či *Otela Zarsiho* v Itálii. Mezi její texty patří: *Stories of the Sun and the Moon 1986*, *CUECATL*, *Stories, Songs and Puppets of Latin America 1987*, *Francisca and Death, 1988*, *The Gueguense, 2008*, *Cipaltónal the Princess, 2011*, *Marimba of Stories (2011)*, *Travel, 2012*, *Pirates 2013*, *Reading is Flying in the Imaginary 2018*.

Darío Salazar

Hlas z Karibiku

Velký závazek

Narodil jsem se na ostrově Kuba v Karibiku a stále zde žiju. Kuba má tvar krokodýla a říká se, že při pohledu z nebe má zářivě zelenou barvu. Nevím o žádném dalším názvu, který by dokázal rozechvět mé srdce tak jako tato čtyři písmena. Není to dokonalá země a já to vím. Ale která země se může chlubit dokonalostí? Každý den bojujeme za to, abychom se jí přiblížili. A protože jsem loutkář, jsem hrdý na to, že od roku 1959 je toho divadlo v celé zemi neúnavným zrcadlem. Vytvořili jsme hnutí s ambicemi a sny celku, kterému vládnou osobnosti, komunitu, která sjednocuje rozdíly jako symbol harmonie a míru bez ohledu na rozdíly.

O čem loutky v našem národě mluví? Co veřejnost nachází v našich představeních? Co diváci potřebují? Otázky víří mezi problémy, kterým čelí naše planeta, živoucí sféra, jež se otáčí uprostřed ničeho.

První příběhy se hrály na kubánských oltářích a napsali je režisér a dramatik Modesto Centeno a básník Nicolás Guillén ve 40. letech 20. století. Byly ovlivněny klasickými příběhy (Karkulka) a kromě jiného se zabývaly problémy rasismu a sociálními nerovnostmi (*Báseň s dětmi*). Od dob republikánské éry, kdy tyto naivní inscenace vytvářeli průkopníci kubánského loutkářského umění jako bratři Camejo a Pepé Carrilovi, Dora Alonso, Beba Farías, Dora Carvajal, Nancy Delbert a María Antonia Fariñas, se toto umění rychle proměňuje. Na přelomu 20. a 21. století se některá díla napsaná na ostrově zabývají pouze klimatickými změnami a ideologickými rozdíly. Legendy a bajky o zvířatech, králích, princích a princeznách mohou klidně koexistovat společně s texty popisujícími dramatické změny v dnešní společnosti a odkazujícími na nemoci a epidemie, se kterými se obtížně bojuje. Zlo, které se objevovalo ve starých příbězích plných čarodějnic, čarodějů a válek, je nyní skutečnou hrozbou a noční můrou, která hned tak nezmizí. Nadměrné používání umělé inteligence ochromuje mozky a duše mladých i starých. To, co by mělo sloužit jako světlo na konci tunelu, je zesměšňováno, což vede k vytváření geopolitického napětí. Země jsou rozdělené. Vytvářejí se oblasti nesmiřitelných přátel a nepřátel, kde jsou všichni součástí zápasu, který snad ani nemá konce. Uprostřed všech těch katastrof se loutkáři pomocí svých představení snaží vyjádřit k tomu, o co přicházíme, a k problémům, které nás rozdělují místo toho, aby nás stmelovaly. A tento výkřik, který se začal šířit po celém světě, zatím moc neznamená. Je potřeba být slyšet víc. Více naléhat.

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA ◦ CENTRE TCHEQUE DE L UNIMA

Jak mohou loutky zabránit smrti tisícovek dětí, žen a starých lidí, pokud samy žijí v iluzorním, křehkém a pomíjivém vesmíru, ve kterém se snaží vyrovnat třídní rozdíly a podporovat kulturní hodnoty nezávisle na každodenní realitě, pokud jsou vydány na milost a nemilost ekonomickému a útočnému chaosu, který s nimi nepočítá? Jak můžeme přetvořit jednotlivá gesta, dojmy, zvuky a promluvy našich loutek na sílu, která by se mohla měřit s nespravedlností a nedostatkem paktů a dohod? V současných podmínkách je vzkaz pro Světový den loutkářství velkým závazkem. Musím najít slova, která přeletí nad vodami Karibiku na jiné světadíly. Odkazuji se na postavení, které loutky získaly v historii; ony i jejich přátelé přežily zlé doby, období bez víry a naděje, a přesto jsou stále tady jako aktivní součást změn zásadních pro dobro lidstva.

Pojďme pomoci loutkám v tomto donkichotském zápase o zlepšení soužití na planetě! Ony samy toho moc nezmůžou. Kouzla a věštby nedávné minulosti již nejsou aktuální. Do boje za život se také musí zapojit tvůrci a nesmí se promarnit ani jedna příležitost. Není čas zabývat se hloupými příběhy s mizernou hudbou nebo vyrábět panenky, kostýmy nebo scénu, která v sobě nemá nic kreativního, objevného nebo obohacujícího. Jsou tou nejlepším zbraním v našich zákopech a výhodou v nutných kompromisech pro tvůrce tradičního i experimentálního divadla.

Věřím, že každý umí létat stejně jako ve fantaskních příbězích z minulosti. Let je metaforou pro vysokou kvalitu, které by naše hry měly dosáhnout v boji za výchovu dobrých lidí do budoucna. V animovaných formách musíme hledat nové utopie, křísit umírající optimismus a víru, která nás může zachránit. Pokaždé, když zaujmeme naše diváky a jejich duše jsou okouzlené a probuzené, vyhráváme novou křížovou výpravu v tom, co nazýváme ŽIVOT.

Rubén Darío Salazar je režisér, herec, loutkář, divadelní vědec a učitel. Je ředitelem Teatro de Las Estaciones od jeho založení v roce 1994. Studoval scénické umění a má magisterský titul z režie na University of the Arts v Havaně. Svou kariéru začal v roce 1987 ve městě Matanzas jako člen divadla Teatro Papalote. Zúčastnil se festivalů a veletrhů v Evropě, Asii a na různých místech Ameriky. Publikuje v odborných divadelních časopisech a v kubánských i mezinárodních redakcích. S Norge Espinosou získal cenu Rine Leal Theater Prize, kterou uděluje vydavatelství Tablas-Alarcos za knihu Mýtus, pravda a oltář o životě a práci bratrů Cameja a Carrila a dále Cenu literárních kritiků (2012). Za své herecké a režijní výkony získal řadu kubánských i mezinárodních cen a ocenění. Je generálním tajemníkem kubánského střediska UNIMA, mezinárodním poradcem UNIMA a viceprezidentem komise pro karibskou oblast UNIMA 3Americas. Několikrát byl nominován na Mezinárodní divadelní cenu.

České středisko UNIMA / Czech UNIMA Centre
c/o Institut umění – Divadelní ústav / Arts and Theatre Institute
Celetná 17, CZ-110 00 Praha 1

W <http://unima.idu.cz>
E barbora.comer@idu.cz
T +420 775 856 540

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA ◦ CENTRE TCHEQUE DE L UNIMA

PLAKÁT KE SVĚTOVÉMU DNI LOUČKÁŘSTVÍ 2020 Společně za mír, společně proti koronaviru!

Oswaldo Gabrieli

Hlas z Jižní Ameriky

Když mě prezident UNIMA Dadi Pudumjee vyzval, abych vytvořil plakát k oslavám Světového dne loutkářství, sdělil mi, že ústředním tématem bude mír. První, co mě napadlo, byla vlajka Whipala, která je symbolem původních obyvatel v Andách. Na vlajce jsou všechny barvy duhy, které odkazují k rozdílům mezi národy a lidmi, kteří žijí v souladu se matkou Zemí. Je to také vlajka symbolizující odboj andských národů bojujících za mír. Z barevných čtverečků jsem vytvořil tři dlouhé křivky, které vypadají jako listy papíru a symbolizují tři Ameriky. Pohoří jsou rozdělena do tří čar a vidíme zde i dva hady, kteří představují sjednocení moudrosti a duchovní síly. Ruka uprostřed zobrazuje Gyan Mudru, gesto vnitřního vědění. Na kresbě je ruka držící papírovou květinu, symbol lotosu – čistoty. Je to ruka loutkáře, který si přeje mír a nabízí světu papírovou květinu.

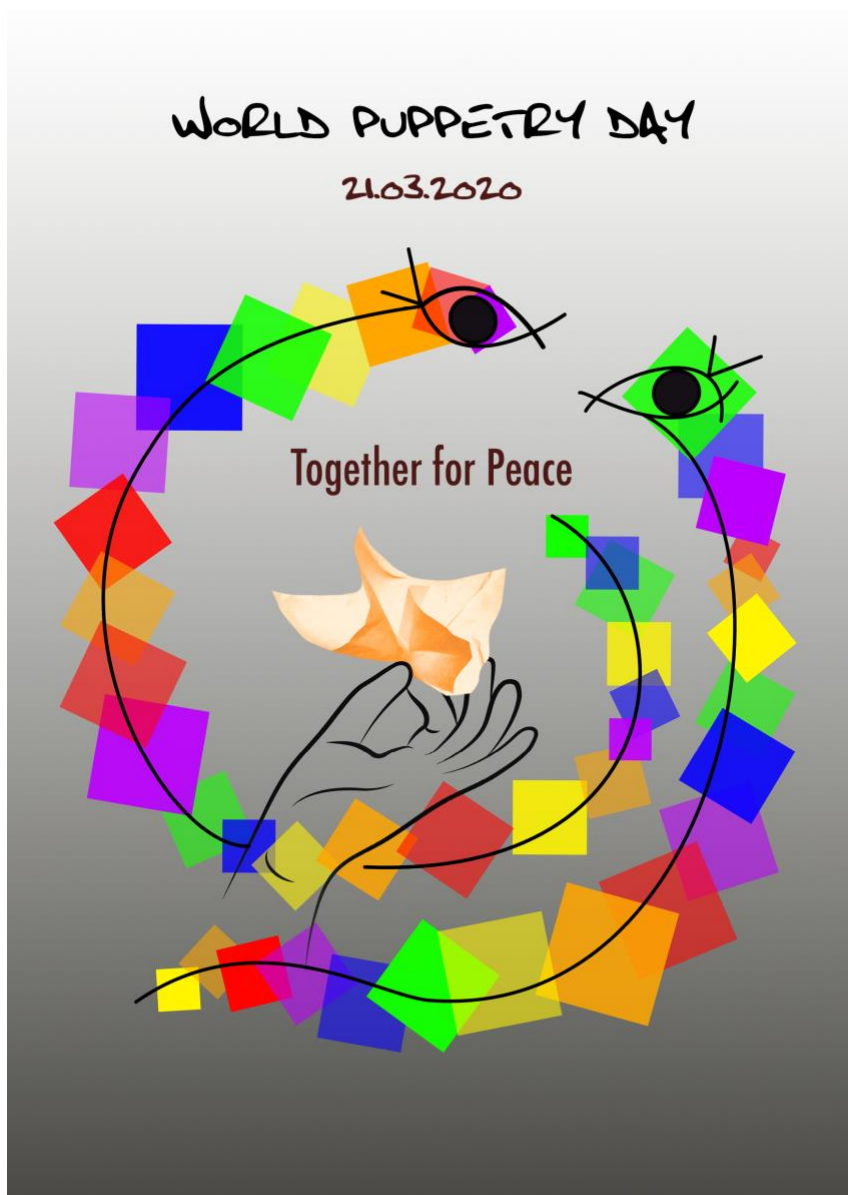
Oswaldo Gabrieli je režisér, herec, loutkář, scénograf a kostýmní výtvarník. Narodil se v argentinském Buenos Aires a vystudoval výtvarné umění na Schools of Fine Arts v Buenos Aires. V Argentině také studoval divadelní režii u Ariela Bufana. Byl šéfem uměleckého souboru loutkářů v Teatro Municipal Gral. San Martín, kde také účinkoval. V roce 1984 založil soubor XPTO Group, s nímž vytvořil 25 divadelních inscenací a získal za ně více než dvacet významných divadelních cen.

České středisko UNIMA / Czech UNIMA Centre
c/o Institut umění – Divadelní ústav / Arts and Theatre Institute
Celetná 17, CZ-110 00 Praha 1

W <http://unima.idu.cz>
E barbora.comer@idu.cz
T +420 775 856 540

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA ◦ CENTRE TCHEQUE DE L UNIMA

České středisko UNIMA / Czech UNIMA Centre
c/o Institut umění – Divadelní ústav / Arts and Theatre Institute
Celetná 17, CZ-110 00 Praha 1

W <http://unima.idu.cz>
E barbora.comer@idu.cz
T +420 775 856 540